

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **207** (2009-2010) – Nr. 6
ingediend op 17 februari 2010 (2009-2010)

Beleidsnota

Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie

2009-2014

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heren Frank Creyelman en Koen Van den Heuvel

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
mevrouw Mia De Vits, de heer Peter Vanvelthoven;
de dames Vera Celis, Liesbeth Homans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Stukken in het dossier:

- 207 (2009-2010) – Nr. 1: Beleidsnota
- Nr. 2 t.e.m. 5: Met redenen omklede moties

INHOUD

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER	4
1. Omgevingsanalyse	4
1.1. Innovatie en bedrijven in Vlaanderen	4
1.2. Publieke kennisinstellingen	4
1.3. Overheid als sponsor, facilitator en kwaliteitsbewaker	5
1.4. Aandachtspunten.....	5
1.5. Evoluties in de federale en internationale omgeving.....	5
2. Open innovatiecentrum Vlaanderen	6
3. Instrumentarium	6
3.1. Verlenging en verbreding	6
3.2. Integratie	7
3.3. Differentiatie.....	7
3.4. Efficiëntie en effectiviteit.....	7
3.5. Impactmeting.....	7
3.6. Speerpunten, clusters en grote projecten	8
4. Internationalisering	9
5. Communicatie	10
6. Conclusie.....	11
II. BESPREKING.....	12

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie besprak de beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie 2009-2014, ingediend door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, op haar vergaderingen van 18 en 25 november 2009. Tegelijkertijd werden de begrotingsontwerpen van de bevoegdheid Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie besproken (derde aanpassing van de begroting 2009 en begroting 2010). Dit verslag handelt enkel over de beleidsnota. Voor het verslag van de begrotingsbesprekingen verwijzen we naar het begrotingsverslag (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 15/4-E).

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

Wetenschappelijk onderzoek en innovatie vormen de motoren van de maatschappelijke vernieuwing die Vlaanderen aan de top moet brengen op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Zo staat het in het regeerakkoord. De uitwerking van deze principes wordt in deze beleidsnota gepresenteerd.

1. Omgevingsanalyse

Het beleid voor de komende vijf jaar wordt verankerd in het huidige wetenschaps- en innovatieklimaat.

1.1. *Innovatie en bedrijven in Vlaanderen*

De bedrijfsbestedingen voor O&O stagneren de laatste jaren rond 1,4 percent van het bruto binnenlands product (bbp). De Lissabondoelstelling van 2 percent blijft op afstand, en versterkte inspanningen zijn duidelijk nodig. Meer in detail leveren de cijfers het volgende plaatje op:

- met hun octrooiaanvragen scoren Vlaamse bedrijven behoorlijk. We doen het beter dan onze Franse bureaus, maar slechter dan de Duitse en Nederlandse bedrijven;
- een gemiddelde Vlaamse onderneming haalt ongeveer 17 percent van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten of diensten;
- in 2007 kan meer dan de helft innovatief genoemd worden, volgens de Community Innovation Survey (CIS). Enkel Duitsland doet beter.

Innovatie wordt gestimuleerd door samenwerking. Belangrijke partners van bedrijven zijn leveranciers, klanten en concurrenten, universiteiten en hogescholen. Als Vlaanderen de innovatieve kaart wil trekken om het hoofd te bieden aan de economische crisis, dan moeten samenwerkingsverbanden op alle niveaus gestimuleerd worden.

Een heel korte blik op twee zeer specifieke types bedrijven leert ons dat in de periode van 2004 tot 2008, 55 spin-offs werden opgericht. Slecht is dat niet, maar er tekent zich geen uitgesproken groei af. Ten tweede blijkt dat 99,8 percent van de ondernemingen binnen de EU26 kmo's zijn, die 66,6 percent van de tewerkstelling en 57,4 percent van de toegevoegde waarde vertegenwoordigen. Ze zijn dus economisch belangrijke actoren, die in een effectief innovatiebeleid hun plaats verdienen naast de grote bedrijven.

1.2. *Publieke kennisinstellingen*

Een tweede groep actoren binnen het innovatiebestel zijn de publieke kenniscentra: de universiteiten, hogescholen en strategische onderzoekscentra. De basistoelage van de universiteiten werd onlangs meer afhankelijk gemaakt van onderzoeksparameters. Deze basistoelagen stegen de afgelopen jaren echter minder snel dan de externe onderzoeksmiddelen. In combinatie met het stijgende budget voor doctoraatsmandaten leverde dit

een scheeftrekking op in de verhouding tussen het aantal tijdelijke onderzoekers en het aantal professoren, met een zware belasting voor de permanente staf en een onzekere loopbaan voor het grote aantal doctors tot gevolg. Aandacht voor de (academische) onderzoeks carrière is daarom zeker niet misplaatst. Vlaanderen springt dan ook op de kar van het Europese Handvest van de Onderzoeker en het Europese partnerschap voor onderzoeksloopbanen, beide initiatieven van de Europese Commissie. Ook de hogescholen vervullen een belangrijke rol als instellingen voor toegepast onderzoek. Via het BAMA-decreet, dat het hoger onderwijs regelt, worden de tweecyclopleidingen verplicht gerelateerd aan academisch onderzoek. Dit proces zal de positie van hogescholen binnen het innovatiegebeuren in Vlaanderen enkel nog verstevigen. Zoals de minister reeds vermeldde, is samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven cruciaal om innovatie te genereren en onderzoekresultaten te valoriseren. De academische sector heeft hier zeker een positieve evolutie doorgemaakt via de vele industriële en maatschappelijke projecten, octrooien en spin-offbedrijven.

1.3. Overheid als sponsor, facilitator en kwaliteitsbewaker

Bedrijven en publieke kenniscentra kunnen hun onderzoeks- en innovatiepotentieel maar ten volle benutten, als de overheid de nodige randvoorwaarden creëert en waar nodig optreedt als sponsor, facilitator en kwaliteitsbewaker. Om de kwaliteit te garanderen van het onderzoek, zijn de steunmechanismen gebaseerd op objectieve en ambitieuze selectiecriteria en onderlinge competitie. Programma's worden regelmatig doorgelicht en de werking van de instellingen wordt nauwgezet gemonitord, via evaluaties door derden (zoals peer review) en impactmeting. De rol van de overheid en de richting die het wetenschaps- en innovatiebeleid uitgaat worden opgevolgd door de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), de vroegere Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB).

1.4. Aandachtspunten

De analyse van de bestaande toestand leverde een aantal belangrijke aandachtspunten op voor het toekomstig beleid. Het begeleidingsinstrumentarium voor wetenschappelijk onderzoek, innovatie en valorisatie zal worden gestroomlijnd. Eerder dan nieuwe instrumenten op te richten, wordt ingezet op een efficiëntie- en effectiviteitsverbetering van de bestaande beleidsmix. Hierbij wordt het evenwicht tussen gericht en niet-gericht onderzoek bewaard. De overheid neemt zelf een steeds actievere rol op binnen het innovatiebeleid en treedt op als opdrachtgever via innovatief aanbesteden. Dit nieuwe concept, dat momenteel nog in een opstartfase zit, moet verder uitgebouwd worden.

Uiteraard mogen we de huidige context van de crisis niet uit het oog verliezen. De Vlaamse economie heeft het niet gemakkelijk. Op korte termijn werden daarom ad hoc een aantal maatregelen genomen. Het is echter van het allergrootste belang dat we op lange termijn durven denken. En daar speelt innovatie een zeer belangrijke rol. De herleving van de economie wordt gedreven door innovatie, gericht op duurzame groei, vergroening en maatschappelijke uitdagingen. De regio's die zich het best en het snelst aanpassen aan de nieuwe vereisten zullen een voorsprong hebben om in te spelen op nieuwe opportuniteiten.

1.5. Evoluties in de federale en internationale omgeving

Het Vlaamse innovatiesysteem kan niet losgekoppeld worden van de federale en internationale context. De internationalisering zet zich steeds sneller door, aangedreven door de grensoverschrijdende aard van onderzoeksvraagstukken, zoals de klimaatverandering, de groeiende noodzaak aan grote onderzoeksinfrastructuur en het dreigende tekort aan onderzoekers. Juist omdat we niet in een vacuüm opereren is ook een nauwe samenwerking met de andere Belgische beleidsniveaus cruciaal, onder meer voor de standpuntbepaling ten aanzien van het Europees onderzoeksbeleid. In verband met het EU-beleid vallen

vooral de initiatieven op met het oog op de uitbouw van de Europese Onderzoeksräume. De EOR beoogt drie doelstellingen:

- het creëren van een interne Europese markt voor onderzoekers;
- de versterkte coördinatie van nationale en regionale onderzoeksactiviteiten, programma's en beleid;
- het lanceren en financieel ondersteunen van initiatieven op Europees niveau.

Binnen de EOR wordt steeds vaker een beroep gedaan op diverse intergouvernementele mechanismen. De beschikbare financieringsmechanismen in Vlaanderen zijn daar echter niet altijd voldoende op afgestemd. Dit moet in de toekomst verbeteren.

Hoofdzakelijk strategische onderzoekscentra en universiteiten nemen deel aan EU-programma's, zoals het Europese kaderprogramma. Een spijtige vaststelling is dat kleinere bedrijven in steeds mindere mate deelnemen aan deze programma's. Stimulering van deelname aan internationale programma's moet dan ook op de agenda blijven staan.

2. Open innovatiecentrum Vlaanderen

Het wetenschaps- en innovatiebeleid voor de komende vijf jaar gaat uit van een meerlagige benadering. Twee logische pijlers, wetenschap en innovatie, doorkruist door drie horizontale prioriteiten (instrumentarium, internationalisatie en communicatie) vormen een totaalmodel. Hiermee willen we bijdragen tot de creatie van een innovatiecultuur die zowel aansluit bij de langetermijnkenniscreatie als bij de economische en maatschappelijke vraagstellingen. De zuil 'wetenschappen' staat voor de eerste stadia in de innovatieketen: de kenniscreatie door wetenschappelijk en technologisch onderzoek, die een basisbouwsteen vormt van het innovatiesysteem. Het is de expliciete rol van de overheid om een passend en voortdurend evoluerend kader te creëren, en alle types onderzoek structureel te ondersteunen. Innovatie slaat, in zijn ruime betekenis, op het geheel van activiteiten waarbij kenniselementen op een creatieve wijze aangewend worden met het oog op de ontwikkeling of de verbetering van methodes, processen, organisatievormen, producten of diensten. Hierbij worden sociale, economische, culturele, bestuurlijke, ruimtelijke en milieugebonden meerwaarden gecreëerd of gewaarborgd.

3. Instrumentarium

3.1. Verlenging en verbreding

Op het niveau van de individuele instrumenten is er nood aan een verlenging en verbreding van het ondersteunde kennis- en innovatieproces.

Er is nood aan een verbreding van de focus, met aandacht voor niet-technologische innovatie, innovatie met een maatschappelijke finaliteit, kennisdiffusie en open innovatie. Innovatiebeleid heeft behoefte aan een holistische benadering. Naast de wetenschappelijke en technologische aanbodzijde, moet ook de maatschappelijke en economische vraagzijde in beschouwing genomen worden. Ook verbreding naar niet-technologische aspecten wordt belangrijker, in navolging van de groei van dienstenbedrijven en de tendens naar koppeling van diensten aan producten. Het toenemend belang van gebruikersgedreven innovatie impliceert voor de overheid dat ook de synergie tussen maatschappelijke en economische innovatie moet ondersteund worden. Er is voorzien dat het IWT-instrumentarium voor subsidies aan bedrijven en kmo's zijn bereik zal vergroten. Om optimaal in te spelen op de gewijzigde Europese kaderregeling Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie dringt ook een verlenging van het instrumentarium zich op. Bij de start van het traject worden bijkomende mogelijkheden gecreëerd om ideeën voor O&O-investeringen op hun relevantie te toetsen. Op het einde van het traject zal worden onderzocht hoe en onder welke voorwaar-

den ondersteuning voor verwerving van vervolgfianciering, marktpenetratie, en waar toepasselijk internationalisatie kan geboden worden.

3.2. Integratie

Om een optimaal geïntegreerd systeem te bewerkstelligen is samenwerking en afstemming nodig tussen de verschillende actoren en instrumenten. De betrokkenheid van kennisinstellingen, intermediairen en bedrijfs wereld in het versterken van de innovatiecultuur moet groeien. Maar ook – en vooral – op beleidsniveau zullen instellingsoverbruggende initiatieven, op het niveau van de agentschappen en de beleidsdomeinen, de krachtbaarheid van het beleid en de externe vertaling en communicatie versterken. De vernieuwde kmo-portefeuille is een stap in de goede richting, waarop verder gebouwd wordt. Een geïntegreerd wetenschaps- en innovatiesysteem zorgt voor een versterking van de complementariteit van de instrumenten. De minister denkt in dit opzicht specifiek aan de complementariteit van het FWO (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek) met de BOF-middelen (Bijzonder Onderzoeksfonds) en van het IOF (Industrieel Onderzoeksfonds) met de interuniversitaire en -hogescholenkanalen SBO (Strategisch Basisonderzoek), TBM (Toegepast Biomedisch Onderzoek met Maatschappelijke finaliteit) en TETRA (Fonds voor Technologietransfer door Instellingen van Hoger Onderwijs).

Het Vlaamse beleid beweegt ook niet in een vacuüm. Vlaanderen dient maximaal in te zetten op deelname aan de Europese onderzoeksprogramma's. Samenwerking tussen de regio's kan hiertoe een opstap zijn.

3.3. Differentiatie

Een geïntegreerd systeem krijgt pas zijn volle sterkte wanneer er ook voldoende oog is voor differentiatie, qua doelgroep en steunvorm. Een starter, een onderzoeksgedreven onderneming of een kmo vertrekken niet vanuit dezelfde uitgangspunten, verwachtingen en vragen. De grootte van projecten en programma's kan differentiërend werken. In de beleidsmix dienen subsidies bovendien versterkt te worden met onder andere fiscale maatregelen, diensten en begeleiding en innovatief aanbesteden.

3.4. Efficiëntie en effectiviteit

Bij de structurering van het instrumentarium vertrekt het Vlaamse overheidsoptreden vanuit de intrinsieke opdrachten tot efficiëntie en effectiviteit. De minister stelde reeds dat samenwerking tussen de agentschappen en beleidsdomeinen onontbeerlijk is. Ook de transparantie en eenvoud van de regelgeving en de vermindering van de administratieve lasten zijn blijvende aandachtspunten. Daarbij denkt de minister in de eerste plaats aan een stroomlijning van ad-hocinitiatieven, competentiepolen en collectieve centra. Ook worden evaluatieprocedures geoptimaliseerd. Het einddoel moet een laagdrempelig, transparant beleid zijn, met vereenvoudigde regelgeving waar mogelijk.

3.5. Impactmeting

Voor de opvolging van de resultaten van de inspanningen dienen werkbare indicatoren ontwikkeld te worden. Geen inputindicatoren, maar resultaats- of impactindicatoren en evaluaties verdienen daarbij de aandacht. Sterkere systeembenaderingen zullen hieruit resulteren. Omdat Vlaanderen niet alleen staat met deze opdracht en vragen, is internationale samenwerking in deze context absoluut vereist. De resulterende data moeten niet alleen beleidsondersteunend werken, maar moeten ook een groter bereik krijgen. Ontsluiting van de data via een uniek loket kan zo ook het draagvlak voor wetenschap en innovatie vergroten.

3.6. *Speerpunten, clusters en grote projecten*

Een nieuwigheid in de organisatie van het instrumentarium is de focus op speerpunten, clusters en grote projecten. Tegen de achtergrond van de economische crisis tekenen zich een aantal globale maatschappelijke uitdagingen af. De klimaatwijziging, de vergrijzing van de bevolking, de mobiliteitsproblematiek, de continuïteit van de energievoorziening, de verwachtingen voor geneeskunde en gezondheid in het post-genoom tijdperk, zijn vragen die een impact hebben op de volledige maatschappij. Slechts een globale, langetermijnaanpak kan bijdragen tot het vinden van antwoorden op deze uitdagingen. Vlaanderen heeft bovendien de ambitie om tegen 2020 tot de top 5-regio's van Europa te behoren. Dit kan als we ons focussen op een beperkt aantal speerpunten met een belangrijke economische en maatschappelijke impact, geselecteerd op basis van de maatschappelijke behoeften en aansluitend bij de globale maatschappelijke uitdagingen. Om dat waar te maken worden een aantal 'Grote Projecten' gelanceerd met visionaire ambities. Innovatieve oplossingen zullen worden gezocht om belangrijke socio-economische impact te verwezenlijken. Domeinoverschrijdend en grensverleggend onderzoek en ontwikkeling in combinatie met voldoende middelen en investeringen, zijn essentiële voorwaarden. Illustraties van oplossingen die tegemoetkomen aan grote maatschappelijke uitdagingen zijn:

- duurzame mobiliteit, waarbij door integratie en gebruik van elektrische wagens een antwoord wordt gezocht op de klimaatwijziging en de energieproblematiek;
- de ontwikkeling van een 'smart grid' voor energievoorziening, die het belang aantoont van aansluiting bij grote Europese initiatieven;
- het realiseren van een gepersonaliseerde geneeskunde;
- een Europese en interdisciplinaire aanpak van de toenemende impact van dementieziekten als direct gevolg van de vergrijzing.

ICT, fundamenteel en translationeel biomedisch onderzoek zijn hier noodzakelijk. Om de uitdagingen aan te gaan, start Vlaanderen uiteraard niet van nul. Het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid leidde tot het opzetten van de strategische onderzoekscentra (SOC's), waarbij gestreefd wordt om een voldoende grote kritische massa in een aantal speerpunt domeinen op te bouwen. Bestaande structuren, zoals de SOC's en de kennisinstellingen, maar ook de bedrijven, de competentiepolen en andere zullen maximaal ingezet worden. Interactie tussen de diverse actoren en tussen fundamenteel en industrieel onderzoek wordt sterk gestimuleerd. Beschikbaarheid van kapitaal vormt ook een cruciale factor.

Een aantal nieuwe structuren, die de kern kunnen vormen van grote projecten, staan reeds in de steigers. Denken we maar aan:

- het Centrum voor Medische Innovatie, voorzien om nieuwe inzichten uit het fundamenteel biomedisch onderzoek sneller in dienst van de maatschappij te kunnen stellen;
- het Strategische Initiatief Materialen, een publiek private samenwerking om de Vlaamse positie op het vlak van materiaalontwikkeling te versterken;
- Generaties, een innovatieplatform voor hernieuwbare energie.

Deze nieuwe initiatieven krijgen een lichte (virtuele) structuur en duidelijke strategische en operationele doelstellingen.

Zoals gezegd is niet alleen een domeinoverschrijdende integratie in Vlaanderen, maar ook op Europees vlak essentieel om de grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Europa streeft ernaar de nationale onderzoeksprogramma's beter op elkaar af te stemmen en te integreren om zo sneller en efficiënter grote maatschappelijke problemen aan te pakken. Hiertoe werd het Joint Programming Instrument ontwikkeld. Het is belangrijk om

vanuit Vlaanderen een strategie en instrumentarium te ontwikkelen, die de onderzoeksgemeenschap toelaten deel te nemen in deze initiatieven. Enkel op die manier kunnen we door een wisselwerking tussen onderzoekers, excellentiecentra, clusters en platformen een meerwaarde bereiken in dienst van de maatschappij.

4. Internationalisering

Europa ontwikkelt nieuwe samenwerkingsmodellen om duplicatie van onderzoek te vermijden en sneller een antwoord te vinden op de maatschappelijke uitdagingen. Het is uiterst belangrijk dat onderzoeksgroepen en bedrijven maximaal vertegenwoordigd zijn in internationale en Europese onderzoekprogramma's. Bestaande kanalen zullen zo worden aangepast dat de aanwezigheid van Vlaamse onderzoeksgroepen in Europese onderzoeksconsortia verhoogt en het excellentieniveau stijgt. Daarnaast biedt het Vlaams Contactpunt, opgericht in 2002, ondersteuning. Het contactpunt zal rond zich een platform van betrokken organisaties bijeenbrengen om de bestaande middelen efficiënter in te zetten en om de Vlaamse onderzoekswereld meer duidelijkheid en nuttige ondersteuning te verschaffen. De minister denkt dan niet enkel aan de deelname aan de standaardprogramma's van het zevende kaderprogramma met onder meer de mandaten van de European Research Council. Binnen de Europese Onderzoeksruimte wordt ook gewerkt aan een aantal nieuwe initiatieven, waarnaar de minister al verwees. Ten aanzien van de Vlaamse participatie aan gemeenschappelijke programmering (joint programming) zal een strategie worden uitgewerkt, die bovendien mee opgenomen wordt in de uitbouw en/of versterking van 'grote projecten'.

Diverse Vlaamse partners hebben zich al kandidaat gesteld voor deelname aan Kennis- en Innovatie Gemeenschappen (KIC's). Dit zijn joint ventures van onderzoeks- en onderwijsinstellingen en industriële partners, geselecteerd door het Europese Instituut voor Technologie (EIT) via een open oproep. Naast deze twee nieuwe structurende organen, richt de Europese Onderzoeksruimte zich op de bouwstenen van een goed innovatiesysteem:

- het European Strategic Forum for Research Infrastructure (ESFRI) ondersteunt de bouw van pan-Europese infrastructures die de mogelijkheden van een individueel land of regio overstijgen;
- het gemeenschapsoctrooi zou een belangrijke stap voorwaarts betekenen voor de realisatie van een economisch aantrekkelijk kader. Dit is een thema dat Vlaanderen op de Europese kalender zal blijven plaatsen;
- het Europese partnerschap voor onderzoekers biedt een kader voor gecoördineerde acties en uitwisseling van beste praktijken. Prioritair zijn daarbij open rekrutering, voldoende socialezekerheidsbescherming voor mobiele onderzoekers, aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en opleiding van onderzoekers.

Daarnaast wordt de nieuwe post-2010-Lissabonstrategie voorbereid, waarvoor Vlaanderen een inbreng zal voorbereiden. De grote uitdaging van de tweede helft van 2010 wordt ongetwijfeld het Belgische EU-voorzitterschap. Dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest woordvoerder is tijdens het voorzitterschap neemt niet weg dat Vlaanderen enerzijds waardevolle inhoudelijke input zal leveren en anderzijds een reeks belangrijke evenementen (EUROCEAN, ICT-conferentie) zal organiseren, die zullen figureren op de Belgische EU-voorzitterschapskalender. Op de agenda staan, naast de Lissabonstrategie, de verdere uitbouw van de EOR, joint programming, de midterm review van het zevende kaderprogramma en de voorbereiding van het achtste kaderprogramma.

De Europese samenwerking is een belangrijke zaak, maar ook de samenwerking met de buurlanden en regio's mag niet uit het oog worden verloren.

In het kader van een steviger samenwerking op Belgisch niveau zullen met Wallonië en Brussel op verschillende niveaus regelmatige contacten worden uitgebouwd en zal zowel structureel als op projectbasis worden samengewerkt. Voor bepaalde maatregelen, in het bijzonder voor het ondersteunen van onderzoek, zal er naar gestreefd worden om de financieringsinstrumenten wederzijds open te stellen. Ook zullen de reeds bestaande mogelijkheden voor interregionale samenwerking beter worden gecommuniceerd naar het onderzoeksveld in Vlaanderen. De samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van economie, wetenschap en innovatie wordt beleidsmatig omkaderd door een intentieverklaring van 17 april 2008. De verdere realisatie van de intentieverklaring moet de komende jaren de leidraad vormen voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Overige multilaterale samenwerking met organisaties zoals OESO, UNESCO (onder andere Sciences sharing), UNIDO (United Nations Industrial Development Organization), COST (European Cooperation in Science and Technology), ESF (Europees Sociaal Fonds) moeten worden nagestreefd waar opportuun. Faciliterende acties en akkoorden voor aansluiting bij de innovatiesystemen van de belangrijke opkomende economieën, zoals die van de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China), vormen een extra aandachtspunt voor het beleid.

5. Communicatie

Een goede communicatie is van het grootste belang in het wetenschaps- en innovatiebeleid. Er moet gestreefd worden naar een sterk maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie. Wereldwijd is er een tendens waarbij naarmate het ontwikkelingsniveau van een maatschappij hoger is, er zich een dalende interesse in wetenschap aftekent. Burgers, socialprofitorganisaties en middenveldspelers moeten geïnformeerd en gevormd worden, zodat ze bewuste keuzes kunnen maken en actief kunnen participeren aan innovatie.

Een tweede doel van goede communicatie in de wetenschapswereld is de continuïteit en overdracht van informatie in verschillende stadia van het innovatieproces. Dit sluit aan bij het hoger vermelde concept van verbreding van het begrip innovatie. De samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, universiteiten, hogescholen, strategische onderzoekscentra, competentiepolen, intermediaire organisaties en maatschappelijke actoren moet zo uitgroeien tot een ware innovatiecultuur.

Ten derde stimuleert een goede communicatiestrategie uiteraard innovatie en ondernemen. Via het intermediair Vlaams Innovatienetwerk (VIN) en het Vlaams Ondernemerschapbevorderend Netwerk (VON) wordt innovatie in bedrijven ook gestimuleerd. De VIN-activiteiten zullen worden geoptimaliseerd en in belangrijke mate op de doelgroep van kmo-bedrijven gericht. Om creativiteit en innovatie dichterbij de dagelijkse realiteit van de kmo te brengen, leveren de provinciale innovatiecentra ook ondersteunende diensten. Die centra trachten het klantenbereik van de Vlaamse innovatieagentschappen te verhogen en de netwerking te bevorderen. Bovendien worden meer inspanningen geleverd om de toegang tot Europese projecten voor kmo's te faciliteren. Het Vlaamse Enterprise Europe Network, waarvan ook de hoger vermelde VCP-werking deel uitmaakt (Vlaams Contactpunt Europees Kaderprogramma) zijn hiertoe de centrale aanspreekpunten voor kmo's. Zoals voorzien zal het IWT-instrumentarium voor subsidies aan bedrijven en kmo's in het bijzonder zijn bereik vergroten naar nieuwe actoren, zoals dienstenbedrijven, de social profitsector. Tot slot vervullen de interfacediensten van de onderzoeksinstellingen, de universiteiten en sinds kort de hogescholen, een essentiële rol in het proces van kennisoverdracht tussen wetenschappelijke instellingen en industrie. Een stimulerend ondernemerschapklimaat voor academische spin-offs wordt hiertoe ondersteund via incubatoren, wetenschapsparken, toegang tot risicokapitaalfondsen, betere bescherming van Intellectual Property (IP) en training van onderzoekers.

Een vierde belangrijk objectief van de communicatie rond onderzoek en ontwikkeling, is de vorming van de capaciteit tot innoverend ondernemen. Via sensibilisatie voor open innovatie, steun aan innovatieve starters, bevordering van innovatie op vlak van de bedrijfsorganisatie wordt ingezet op de vorming van die capaciteit van innoverend ondernemen zelf. Er wordt echter ook aandacht besteed aan de omgevingsvoorwaarden voor de ontplooiing van het innoverend ondernemen, zoals de uitbreiding van het steuntraject, de samenwerking met hogescholen, universiteiten en andere kenniscentra in vorming, in training, in onderzoek en ontwikkeling en kennistransfer, de vereenvoudiging en homogenisering van de regelgeving.

Samenvattend kan worden gesteld dat de Vlaamse overheid via goede communicatie alle actoren van het Vlaamse innovatielandschap wil bereiken. Het kan niet genoeg worden benadrukt: er wordt gestreefd naar een maximale samenwerking en synergie tussen de actoren, gaande van universiteiten, hogescholen, competentiepolen, SOC's, intermediairen, bedrijven (zeker kmo's) tot de individuele burger. Binnen de doelgroep van het onderzoekstalent zal de aandacht verdeeld worden over enerzijds die specifieke groepen die het minst bereikt worden (allochtonen en andere kansengroepen) en anderzijds over toptalenten in wetenschap en technologie. Teveel jongeren zijn nu verloren voor de arbeidsmarkt en het menselijk innovatiepotentieel wordt onvoldoende ingezet. De interesse voor wetenschap en technologie bij jongeren zal gestimuleerd worden door de onderwerpen die aan bod komen in wetenschapscommunicatie te differentiëren en niet te beperken tot de harde wetenschappen. Dat sluit trouwens aan bij de toenemende synergie tussen maatschappelijke en technologische innovatie. Dit alles kan maar bereikt worden door een maximale samenwerking. De Vlaamse overheid zorgt via het actieplan Wetenschapscommunicatie voor een werkbaar en integrerend kader voor de eigen initiatieven rond wetenschapscommunicatie en popularisering en deze van de overige actoren. Flanders DC (District of Creativity) werkt als concreet platform waarrond de overheid en haar agentschappen enerzijds en de vele organisaties op het terrein anderzijds, samenwerken rond ondernemingscreativiteit. Om de samenwerking en uitwisseling van informatie tussen de actoren van het veld te faciliteren zal het Wetenschapsinformatienetwerk (WIN) verder worden uitgebreid en versterkt.

6. Conclusie

Het instrumentarium, de internationalisering en de communicatie vormen de drie horizontale prioriteiten van het beleid, dat aandacht heeft voor alle fasen in de kennisketen, van fundamenteel onderzoek, over strategisch en toegepast onderzoek en innovatie, naar valorisatie. Focus op een beperkt aantal thematische speerpunten, proeftuinen en grote projecten laat toe in strategisch belangrijke domeinen doorbraken te realiseren door opbouw van voldoende kritische massa. De keuze van gekoppelde maatschappelijke en economische thema's zal aangewend worden om zoveel mogelijk burgers te mobiliseren tot deelname aan de innovatiecultuur. De inspanningen die geleverd worden om het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie uit te breiden en talent naar innovatierrelevante studierichtingen aan te trekken zullen structureel ondersteund worden, zodat verdere professionalisering en kennisverankering inzake wetenschapscommunicatie verwezenlijkt wordt. Alle genomen initiatieven zullen bovendien maatschappelijk verantwoord ondernemen centraal stellen. De samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, universiteiten, hogescholen, strategische onderzoekscentra, competentiepolen, intermediaire organisaties en maatschappelijke actoren zal zo uitgroeien tot een ware innovatiecultuur.

II. BESPREKING

De heer *Lode Vereeck* wil in eerste instantie de problematiek van het Vlaams Instituut voor Mobiliteit (VIM) ter sprake brengen. Hij had hierover een interpellatieverzoek ingediend, dat verwezen werd naar deze bespreking.

Hij zegt dat het Vlaams Instituut voor Mobiliteit begin 2007 onder veel mediabelangstelling officieel geopend werd door toenmalig Vlaams minister van Innovatie en Economie Fientje Moerman en de Limburgse provinciegouverneur Steve Stevaert. Het instituut zou alle beschikbare expertise rond mobiliteit bij transportbedrijven, studie bureaus en universiteiten samenbrengen. Daaruit zouden dan innovatieve projecten moeten voortspuiten om het verkeersinfarct aan te pakken. Een blik op de ledenlijst van de raad van bestuur en de beleidsraad levert ronkende namen op: Arcadis, Technum, Telindus, Groep Machiels, De Scheepvaart nv, De Lijn, Alcatel Lucent, Veolia Transport, Touring, VAB. Nu, drie jaar en 3,3 miljoen euro later, adviseert de raad van bestuur van het IWT aan de minister om deze instelling op te doeken omdat ze niet aan de gestelde verwachtingen voldoet.

In een reactie aan de krant *De Tijd* stelt de minister dat zij “alle innovatiefora rond mobiliteit en logistiek wil bundelen in een nieuwe slagkrachtige structuur.” Tot het zover is, wil ze het VIM blijven steunen. Ook al gaan er stemmen op bij IWT om het onmiddellijk op te doeken. Deze steun of deze uitdoofoperatie, waar ze voorstander van is, kost volgens de heer Vereeck de Vlaamse belastingbetaler nog eens een bijkomende 1,5 miljoen euro.

De spreker wil de minister daarom enkele vragen stellen over deze instelling en de toekomst van deze en de andere acht andere competentiepolen.

1. Waarom wordt de werking van de instelling niet onmiddellijk stopgezet? Kan de minister verklaren waarom ze bereid is een instelling nog eens 1,5 miljoen euro toe te stoppen terwijl ze te weinig oplevert? Klopt het zoals in *De Tijd* staat dat “vanuit regeringskringen zachte druk werd uitgeoefend om voor een uitdoofscenario te kiezen en het VIM geruisloos te laten opgaan in een nieuwe constructie”?
2. Interne documenten geven aan dat er weinig concrete realisaties zijn. Is er sinds de oprichting van het VIM een evaluatie gebeurd van de werking en de voortgang? Zijn er bijstellingen geweest? Zijn hierover rapporten beschikbaar? Naast het VIM zijn er nog acht andere competentiepolen. Zijn hier reeds evaluaties gebeurd? Welke waren de resultaten en zijn hierover rapporten beschikbaar?
3. Er is in het verslag van de raad van bestuur van het IWT sprake van een tekort. Dit tekort, zo stelt het verslag, is voor een groot deel te verklaren door het niet-naleven van de wet op de overheidsopdrachten. Het IWT adviseert de minister om dit tekort tot uitdoving van het instituut bij te passen. Vindt de minister het aanvaardbaar dat de Vlaamse burger hiervoor financieel moet opdraaien? Zal de Vlaamse Regering een opdracht geven aan de Vlaamse ombudsman om dit te onderzoeken? Zo niet, zullen andere maatregelen worden genomen? Moeten de verantwoordelijken volgens de minister aansprakelijk worden gesteld voor de gevolgen van het niet naleven van de wet op de overheidsopdrachten?
4. In het verslag staat “(...) VIM weet het reële tekort te beperken tot circa 100.000 euro doordat zij ook inkomsten hebben uit beleggingen van de IWT voorschotten”. Kan de minister uitleggen waarin het VIM belegd heeft? Over welk bedrag gaat het? Is het volgens de minister de taak van een competentiepool om te beleggen? Behoort dit tot de kerntaken van het Vlaamse innovatiebeleid? Mogen volgens de minister werkmiddelen van de overheid gebruikt worden om te beleggen? Zo nee, zal ze hier tegen optreden? Op welke manier zullen deze middelen vereffend worden?

5. Uit het verslag van het IWT blijkt dat er bij het VIM sprake is van wanbeheer. Is de minister bereid het Rekenhof in te schakelen om deze instelling door te lichten? Is ze bereid om ook de andere competentiepolen te onderwerpen aan een doorlichting van het Rekenhof?
6. Het Vlaams Huis in New York en de VIM zijn in hetzelfde bedje ziek: het zijn aparte structuren die ontsnappen aan de controlemechanismen van de Vlaamse overheid. De instellingen krijgen een jaarlijkse subsidie die ze vrijelijk kunnen besteden met beperkte verantwoording, de raad van bestuur wordt volgens de politieke evenwichten samengesteld. De negatieve effecten van dit beleid ziet men bij het VIM en bij het Vlaams Huis in New York. En toch stelt de minister over de toekomst van het VIM dat ze alle innovatiefora rond mobiliteit en logistiek wil bundelen in een nieuwe slagkrachtige structuur. Begaat de minister hiermee niet dezelfde fout als de vorige regering? Waarom zou het deze keer wel functioneren? Is er deze keer dan wel controle? Hoe verloopt de controle op de besteding van de belastinggelden bij de competentiepolen? Het is duidelijk dat de controlemechanismen hebben gefaald. Waaraan wijt de minister dit falen? Acht de minister het niet noodzakelijk de controlemechanismen te herzien? In welke zin?

Mevrouw *Güler Turan* trekt andere conclusies uit het verslag van het IWT. Het VIM kent problemen met EFRO-middelen (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling), met niet-correcte overheidsaanbestedingen, met cofinanciering. Het haalt slechts 15 van de vooropgestelde 20 percent, maar dat is toch geen totale mislukking. Het IWT adviseert niet het opdoeken van VIM maar pleit integendeel voor continuïteit. Het lid is ook voorstander van continuïteit, daarom niet op het vlak van structuren maar zeker op het vlak van doelstellingen. Hoe zal de minister zorgen voor een betere synergie tussen de competentiepolen en continuïteit verzekeren, eventueel met een lichtere structuur? Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de gelden effectief naar onderzoek en innovatie gaan en niet naar structuren. Heeft het IWT nu geadviseerd om het VIM op te doeken?

De heer *Robrecht Bothuyne* zegt dat de competentiepolen opgericht zijn op vraag van de industrie en in nauwe samenwerking met onderzoeksmiddelen. Allicht is de heer Vereeck er zo bij betrokken. De doelstellingen waren in ieder geval goed. De doorlichting bewijst dat er periodieke evaluaties zijn, dat het beleid kort op de bal speelt. De doorlichting was niet onverdeeld positief, maar het komt erop aan de zinvolle aspecten van de werking te behouden. In de krant staat dat minister Lieten VIM, VIL (Vlaams Instituut voor de Logistiek) en Flanders' DRIVE samen wil voegen tot één centrum. Het lid wijst erop dat de organisaties verschillende doelen hebben. VIM en VIL fuseren lijkt haalbaar, maar Flanders' DRIVE is gericht op de voertuigindustrie, dus heeft een heel ander doel. Hij hoopt op een genuanceerd debat.

Minister *Ingrid Lieten* wijst erop dat het VIM, maar ook andere competentiepolen een hobbelige start kenden. Het is blijkbaar niet evident om de open innovatie vorm te geven. Niet alleen wetenschappers maar ook bedrijven moeten daarvoor samenwerken. Bedrijven worden gehinderd door concurrentiemotieven. Kortom het blijft moeilijk om kennisinstellingen en bedrijven samen te laten werken in projecten. Er is niet alleen weerstand en defensieve motieven bij de bedrijven maar ook bij de onderzoeksinstellingen en universiteiten. Ook daar spelen concurrentieargumenten.

Nadat er een concept of idee ontwikkeld is in een competentiepool, moet er voor de verdere ontwikkeling de wet op de overheidsopdrachten gevolgd worden. Dat betekent dat het concept op de markt gegooid wordt. Het bedrijf dat oorspronkelijk meewerkte, speelt dan misschien de kennis en de oorsprong kwijt. Het komt er dus op aan een werkwijze te vinden die wederzijdse bevruchting en een open sfeer bevordert. De regelgeving waar de competentiepolen zich moeten aan houden, is vaak gewijzigd. Ook dat maakt het hen niet gemakkelijk. Dat heeft in ieder geval de start van het VIM bemoeilijkt.

Meestal willen bedrijven wel deelnemen, maar cofinanciering ligt moeilijker. Dat heeft ook te maken met de voornoemde hinderpaal dat bedrijven niet zeker zijn dat ze zelf van hun investering zullen kunnen genieten.

In de mobiliteitsector zijn er daarenboven een aantal initiatieven die elkaar beconcurreren voor het in de wacht slepen van de middelen. Dat werkt contraproductief, overheidsmiddelen moeten zoveel mogelijk in projecten en zo weinig mogelijk in structuren terecht komen. Voor mobiliteit zijn er VIM, VIL, Flanders' DRIVE, Flanders Logistics. De rapporten van het IWT bewijzen dat het de moeite is na te gaan of een vereenvoudiging mogelijk is. Dat mag echter niet leiden tot de oprichting van nog maar een nieuw instituut, maar eerder tot samenvoeging of samenwerking van de bestaande structuren.

De minister vindt het jammer dat verslagen van het IWT eerst naar de pers lekken, waardoor iedereen opgejaagd wordt om er commentaar op te geven. Ook de minister zou de discussie liefst eerst in het parlement voeren. Het is zeker niet haar bedoeling de bestaande projecten stop te zetten. Daarom komt er een overgangsfinitanciering. In de komende maanden zal de minister met alle partners zoeken naar een optimalere aanwending van de overheidsmiddelen.

De cofinanciering met EFRO-middelen heeft de zaak voor VIM complexer gemaakt. EFRO-middelen mogen immers alleen maar ingezet worden in gemeenten van het EFRO-doelstellingen II-gebied.

Kortom, de minister wil de mobiliteitsprojecten beter coördineren en op zoek gaan naar synergie. Ze wil vooral investeren in projecten en minder in structuren. De lopende projecten zullen kunnen worden voortgezet. Er zal nagegaan worden hoe de controlemiddelen en de evaluatie kunnen geoptimaliseerd worden.

De heer *Lode Vereeck* herhaalt dat hij de werkwijze van de competentiepolen enthousiast onthaalde, maar blijft er bij dat er heel weinig projecten gerealiseerd zijn. Een ervan is 'I bike, I move', waarbij bedrijven fietsen subsidiëren. Dat past niet in competentiepool maar bij Mobidesk of een andere instantie. Er is trouwens maar weinig animo meer, op de laatste beleidsraad waren nog acht van de 100 leden aanwezig. In het IWT hebben er wel meer discussies gewoed dan diegene die in de verslagen staan neergepend.

Het lid is tevreden over het antwoord van de minister, dat afwijkt van de persartikelen. Allicht kan er nog wat bespaard worden op overheadkosten, maar misschien is het inderdaad beter Flanders' DRIVE niet bij de andere instituten te voegen. Het grote probleem is inderdaad de werkwijze: bedrijven en kenniscentra denken samen, op een open wijze, een concept uit, dat daarna via een overheidsaanbesteding door een buitenstaande partij kan weggekaapt worden. Er is iemand die heel wat kent over dit onderwerp. De heer Wim Vanhaverbeke van de universiteiten van Leuven en Hasselt, legt zich al een viertal jaar toe op open innovatie en probeert het spanningsveld in kaart te brengen.

Het Rekenhof heeft een tweetal jaren geleden de subsidiewijze van de competentiepolen onderzocht. De opmerkingen van toen gelden nog steeds. De heer Vereeck vraagt nu een bijkomende prestatiedoorlichting om na te gaan of de overheidsgelden wel maximaal renderen.

Verder stelt de heer Vereeck dat de geschetste problemen niet uniek zijn voor het VIM. Ook andere competentiepolen kampen met problemen rond open innovatie en cofinanciering. Ook Flanders' DRIVE krijgt regelmatig de kritiek dat het te weinig doet met middelen die het krijgt van de Vlaamse overheid, Europa en het Limburgfonds. De directeur van Flanders' DRIVE zit ook in het IWT, dat moet zorgen voor financiering en controle.

Dat zit volgens de heer Vereeck deontologisch niet helemaal snor. De heer Vereeck pleit dan ook voor een grondige doorlichting van alle competentiepolen door het Rekenhof.

De heer Vereeck heeft ten slotte nog een aantal opmerkingen bij de andere aspecten van de beleidsnota.

Hij stelt de hoge ambities van het regeerakkoord vast. Om de doelstelling om tot de top 5-regio van Europa te behoren waar te maken, is het nodig om de investeringen in Wetenschap en Innovatie op te drijven. In het Pact 2020, dat eveneens een leidraad voor deze regering, vormt is de Barcelonanorm opgenomen. Dat betekent dat Vlaanderen 3 percent van het bbp aan onderzoek en ontwikkeling moet besteden. De heer Vereeck verwacht van deze regering dan ook dat ze naar deze ambities handelt, ook in tijden van besparing. Van die 3 percent moet de overheid dus een procent voor zijn rekening nemen. Om dat te kunnen behalen, moet de overheidsbesteding volgens de berekening van de administratie, jaarlijks toenemen met 75 à 225 miljoen euro en dat gedurende vijf jaar. De regering is aan dat groeipad niet goed begonnen, want er wordt zwaar bespaard op innovatie, vooral bij het IWT en de Herculesstichting.

De heer Vereeck stelt verder vast dat door de crisis ook de bedrijven in Vlaanderen minder investeren in onderzoek en ontwikkeling, terwijl er in andere industrielanden toch nog grote stijgingen in de investeringen kunnen worden vastgesteld. De spreker zegt dan ook dat zelfs bij een negatieve economische groei, er een groeipad voor onderzoek en ontwikkeling nodig en mogelijk is. Er kan volgens hem dan ook op andere zaken worden bespaard om het hierboven aangehaalde cijfer van jaarlijkse groei van de investeringen in onderzoek en ontwikkeling te kunnen halen.

De heer Vereeck is van oordeel dat de minister de kansen moet grijpen die de crisis biedt om het innovatiebeleid te rationaliseren. Er zou zo werk moeten worden gemaakt van de aanbevelingen in het rapport-Soete over de vereenvoudiging van het innovatielandschap. Dat betekent een vermindering van het aantal instellingen en vooral een rationalisering van een aantal innovatie-instrumenten. Het Vlaamse innovatiebeleid is zeer ingewikkeld en de middelen daardoor zeer versnipperd. De dienstverlening moet transparanter en gemakkelijker toegankelijk worden. De heer Vereeck vindt deze urgentie niet terug in de beleidsnota. Hij vindt geen besparingen in de structuren of in de chaos aan instrumenten terug. Er wordt vooral op de eigenlijke investeringen bespaard. Zo zou bijvoorbeeld de Herculesstichting kunnen worden opgedoekt. De taken van die stichting kunnen door het FWO worden gedragen. Dit alleen al zou een besparing van 600.000 euro betekenen. Dat geld kan dan rechtstreeks worden geïnvesteerd in zware onderzoeksinfrastructuur.

Mevrouw *Fientje Moerman* vindt dat de beleidsnota te weinig aandacht besteedt aan de algemene visie achter innovatie. Een economie kent drie stadia: factorgedreven, efficiëntiegedreven en innovatiegedreven. De Vlaamse economie bevindt zich in het tweede stadium, maar aan de grens met het derde stadium. Daar wordt te weinig aandacht aan besteed.

De beleidsnota maakt dan wel een omgevingsanalyse maar zou ook een meer gedetailleerde sterkte-zwakteanalyse van de economie moeten bevatten. Het is ook jammer dat de bevoegdheden Economie en Wetenschap en Innovatie niet door dezelfde minister beheerd worden. De Belgische bedrijven gaan in tegen de internationale trend om meer te investeren in innovatie. Maar de overheid vervult haar voorbeeldfunctie niet. Misschien is het een goed idee de situatie bij de bedrijven beter te bestuderen. De kmo's hebben heel wat innovatieve ideeën, helaas ontbreekt het hen soms aan mensen en middelen om die te realiseren. Misschien is het mogelijk bepaalde opleidingen nauwer aan het bedrijfsleven te koppelen.

De grootste overheidsbesparingen treffen het IWT. De minister zegt wegens de cashoverschotten in de periode 2006-2009, met een overschot van 17,8 miljoen euro tot gevolg, nu een restrictieve cashplanning te hanteren. In de beleidsnota staat: “Het valt bovendien te verwachten dat door de huidige economische crisis een groter aantal bedrijven bij het IWT zal aankloppen.”. Het lid spoort de minister aan om de financiële evolutie nauwgezet te volgen, anders zullen ze tevergeefs aankloppen.

De mantra van 3 percent van het bruto regionaal product voor O&O, waarvan 1 percent door de overheid, wordt inhoudsloos als de overheid onvoldoende middelen vrijmaakt. Dat is het geval, zowel in de begroting Wetenschap en Innovatie, als in de begroting Onderwijs die bespaart op hoger onderwijs. De voorbije regeerperiode stegen de middelen wel structureel met 52,4 miljoen euro per jaar. De totale O&O-middelen stegen gemiddeld met 65,2 miljoen euro per jaar. En zelfs dat was onvoldoende. Als het brp krimpt, wordt het gemakkelijker om het percentage te halen, maar de begrote middelen volstaan niet om het doel van 1 percent te halen. De VRWB zegt immers dat er jaarlijks 177 miljoen extra nodig is om het doel tegen 2014 te halen. De VRWB zegt voorts: “Landen zoals Duitsland, Nederland en de Verenigde Staten hebben zeer recent beslist significante bedragen te zullen investeren in wetenschap, technologie en innovatie. Door net in tijden van economische crisis resoluut te kiezen voor bijkomende financiering voor onderzoek en ontwikkeling, zullen zij een betekenisvolle voorsprong kunnen uitbouwen. Als Vlaanderen in 2020 tot de topregio’s van Europa wil behoren, moet het dat voorbeeld volgen.”. Dat gebeurt niet, de ambitie van het regeerakkoord om tegen 2020 een topregio te worden zal worden gefnuikt omdat Vlaanderen niet meer investeert in opleiding, onderwijs, onderzoek en ontwikkeling waar anderen dat wel doen. Het lid wijst op een OESO-studie van juni 2009 ‘Policy responses to the economic crisis, investing in innovation for long-term growth’. Daarin wordt vergeleken hoe lidstaten van de OESO omgaan met de gevolgen van de financiële crisis en de dalende overheidsmiddelen. De verstandige staten bezuinigen niet op onderwijs en onderzoek, de echt slimme investeren meer.

Finland kende in het begin van de jaren negentig een diepgaande crisis en heeft meer geïnvesteerd in onderzoek en onderwijs. Vandaag staat Finland aan de top in onderzoek en ontwikkeling. Het rapport vergelijkt de maatregelen van 27 landen. België beperkt zich in de studie tot fiscale maatregelen ter bevordering van onderzoek en ontwikkeling. Nergens in de studie wordt België als voorbeeld geciteerd.

Een tweede wezenlijke factor is of de investeringen in 2012 zullen starten van het bezuinigingsniveau of van het niveau dat voorheen behaald werd.

De beleidsnota beklemtoont het belang van samenwerking met andere beleidsdomeinen, vooral Onderwijs, alleen houdt de begroting 2010 daar geen rekening mee. De gecumuleerde besparingen van Onderwijs en Wetenschap en Innovatie riskeren de kwaliteit van het hoger onderwijs schade toe te brengen en de ontwikkeling tot topregio te hypothekeren.

Om de speerpunten van ViA te realiseren, zal Vlaanderen enkele grote projecten in het leven roepen. Wat die projecten precies zullen inhouden, is niet gespecificeerd. Andere landen staan verder. Mevrouw Moerman verwijst naar het project van de Franse president Sarkozy ‘Investir pour l’avenir. Priorités stratégiques d’investissement et emprunt national’. Naar aanleiding van dat plan is er een commissie opgericht onder leiding van Michel Rocard en Alain Juppé, die op drie maand tijd meer dan 200 actoren zag en 300 schriftelijke vragen analyseerde. Ze produceerde ook voornoemd rapport, waarin staat dat een overheid twee grote fouten kan maken: schulden aangaan om de normale uitgaven te financieren en vergeten te investeren in de domeinen die de motor van de economie zijn. Het voorstel is om 35 miljard euro vrij te maken voor zeven prioritaire assen. De middelen zullen gefinancierd worden met een nationale staatslening. Een kleine helft van de mid-

delen zal besteed worden aan hoger onderwijs, innovatie en onderzoek. Andere middelen zullen gebruikt worden voor de sectoren waar de Fransen sterk in zijn. Frankrijk heeft met het plan alvast de ambitie om campussen met wereldwijde werking op te richten. De Vlaamse Regering gaat omgekeerd tewerk en bespaart op IMEC en VIB die sectoren steunen waar Vlaanderen sterk staat. Die besparingen gebeuren ondanks beheerscontracten met de overheid.

Voor verdere inspiratie verwijst het lid naar het programma van Open Vld met als titel 'Een groots innovatief investeringsplan in een aantal speerpuntsectoren'.

De Vlaamse Regering wil onderzoeken of het mogelijk is om samen met de Participatiemaatschappij Vlaanderen een fonds op te richten om grote innovatieve investeringen in onderzoeksinfrastructuur te financieren. Dat fonds bestaat echter al: het Herculesfonds. Het Herculesbesluit maakt het mogelijk dat Vlaamse bedrijven participeren in de bouw of aanschaf van onderzoeksinfrastructuur. Ook daarvoor wil de Vlaamse Regering een nieuw instrument oprichten. Is het niet beter uit te gaan van het bestaande? Het rapport-Soete beveelt trouwens aan om het innovatie-instrumentarium te stroomlijnen, dus niet te veel nieuwe dingen oprichten.

Zeer positief in de nota is de keuze voor interdisciplinaire samenwerking, die verder gaat dan de ruimte die de European Research Council daaraan schenkt. Ook de voortzetting van de open innovatie weet het lid te waarderen, net als de aandacht voor de brede humane wetenschappen. Ze pleit ervoor dat de alfawetenschappen niet hoeven onder te doen bij de verdeling van middelen voor beurzen en projecten, ook al verwacht ze dat het onderscheid in de toekomst minder groot zal worden.

Het lid wil ook de wens uit de beleidsnota aanmoedigen om zich in te schrijven in Europese initiatieven, evenals de aandacht voor de praktische problemen in een onderzoekslaan. Het lid attendeert op de informatie die daar tijdens de vorige regeerperiode over verzameld is in gesprekken met jonge onderzoekers. Ook minister Patricia Ceysens nam toen initiatieven met het oog op de gelijkschakeling van bezoldiging en statuut van onderzoekers. Die regelingen zijn van belang om voldoende jonge mensen aan te trekken en te behouden.

Tot slot merkt het lid op dat een besparing op werkingskredieten er ook een op onderzoekslaanen is. Zij is bang dat hun aantal nog gaat dalen, terwijl nu al slechts 17 procent van de projecten gefinancierd raakt, veel minder dan de goede verhouding van 1 op 3.

De heer *Frank Creyelman* stelt dat iedereen zich weliswaar akkoord verklaart met de opningszin van de managementsamenvatting van de beleidsnota, maar dat dit niet blijkt uit het beleid noch uit de ingezette middelen. De laatste jaren zijn die laatste wel toegenomen, maar het percentage van het brp blijft veel lager dan bij de belangrijkste handelspartners, ook al steeg het van 0,68 procent in 2007 tot 0,71 procent in de prognose voor 2009. Om het streefdoel van 1 procent te bereiken zijn forse, bijkomende inspanningen nodig.

Nochtans worden wetenschap en innovatie niet gespaard door de bezuiniging: het IWT-budget daalt met 23 miljoen euro, dat van VITO met 4 miljoen euro en dat van de Herculesstichting met 0,8 miljoen euro. De Lissabonnorm vindt het lid een goede stimulans voor investeringen in onderzoek en ontwikkeling, maar hij mag geen fetisj worden. Ierland bewijst dat fiscale stimuli minstens even belangrijk zijn als publieke investeringen.

Om de norm te halen voor hooggekwalificeerd talent en aantal onderzoekers, volstaat een aantrekkelijke onderzoeksomgeving niet. Dat vereist eveneens internationaal competitieve loonkosten, merkt het lid op. Hoewel de minister in haar beleidsnota erkent dat ook goede en unieke onderzoeksinfrastructuur een rol speelt, vermindert zij het budget daarvoor.

Het lid beseft dat fiscale stimuli en loonkosten federale bevoegdheden zijn. Dat betekent dat een defederalisering van de vennootschapsbelasting een noodzakelijk minimum is om de Vlaamse kenniseconomie op lange termijn uit te bouwen. Zijn fractie verwacht echter niet dat de gesprekken daarover zelfs maar zullen beginnen. Wat gaat de minister in de plaats doen om haar federale collega's te overtuigen van de noodzaak van een gunstig fiscaal klimaat, dat beter is dan om het even welk programma?

De heer Creyelman erkent dat de besparingen nodig zijn, maar dan wel op de juiste dingen. De minister bespaart echter op datgene dat de Vlaamse economie toekomstperspectieven kan bieden. Minister-president Peeters maakt dezelfde verkeerde keuze door in een tijd van dalende export de werkingsdotatie van F.I.T. (het Vlaams Agentschap voor internationale investeringen en handel) te verminderen met 1,7 miljoen euro. Beide nefaste ontwikkelingen versterken elkaar, in het bijzonder op het vlak van de handel in hoogtechnologische goederen. Geen enkele Europese regio investeert minder in onderzoek en ontwikkeling dan Vlaanderen, op Ierland en Italië na. Het lid wijst erop dat men van de gunstige economie voor de crisis geen gebruik heeft gemaakt om veel meer geld te investeren met het oog op het halen van de norm in 2010, en hij vermoedt dat dit in 2014 niet anders zal zijn.

Het voornemen van de minister tot een meer geïntegreerde aanpak door de agentschappen, wordt door de heer Creyelman gesteund. Het rapport-Soete noemt het Vlaamse instrumentarium volledig maar onthutsend complex. Anderzijds heeft hij die belofte al vaker gehoord, dus neemt hij een afwachtende houding aan. Om de Lissabonnorm te halen, moeten de jaarlijkse onderzoeksuitgaven stijgen. Maar dan moeten de fondsen wel goed gebruikt worden. Het Departement voor Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) pleit ervoor om ook de efficiëntie van de output te meten. Hoe gaat dat nieuwe instrument eruitzien?

De heer Creyelman stelt vast dat het aantal diploma's in wetenschap en technologie al jaren hetzelfde blijft, ondanks de vrij grote inspanningen om studenten naar deze vakgebieden te lokken. Het aandeel hogere diploma's wiskunde en wetenschappen blijft relatief laag in het vrij hoog geschoolde Vlaanderen. Er is nu al in sommige domeinen een tekort aan wetenschappers aan de universiteiten en in het bedrijfsleven. In de plaats van in actie te schieten, bespaart de minister opnieuw op het hoger onderwijs. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zegt in advies 133 dat de financiële leefbaarheid in gevaar dreigt te komen.

De minister wil meer aandacht schenken aan wetenschapspopularisering en -communicatie bij allochtonen en andere kansengroepen. Is dat wel nodig als men vaststelt dat dit een algemeen probleem is van alle jongeren: het aantal diploma's Wiskunde, Wetenschappen en Technologie is lager dan het EU-gemiddelde en daalt zelfs, ondanks alle inspanningen. Vlaanderen zit ongeveer 15 percent achter voor wat hoger onderwijs betreft. Wat is op dit vlak het nut van de focus op diversiteit? De voorkeur van het lid gaat naar een programma waarbij iedereen baat heeft, en dat is wellicht ook kostenefficiënter.

Ook inzake investeringen in risicokapitaal scoort Vlaanderen niet al te best. Met 0,031 percent van het bbp laat het alleen Italië, Polen, Tsjechië en Griekenland achter zich. Er is al jaren geen verbetering en er wordt ook minder geïnvesteerd in startende, beloftevolle ondernemingen dan in andere landen. Het ARKImedes-fonds en het Vlaams Innovatiefonds brengen onvoldoende beterschap.

De Vlaamse score van 255,4 octrooiaanvragen per miljoen inwoners in 2005 is behoorlijk, maar lager dan de Nederlandse en de Duitse. Om financiële redenen doen vooral grote bedrijven internationale aanvragen. Twee jaar geleden werd in de begroting 500.000 euro

uitgetrokken voor de ondersteuning van Vlaamse kmo's op dit vlak. Waarom wordt dit niet gecontinueerd?

De heer *Koen Van den Heuvel* vindt dat de beleidsnota goede aanzetten geeft, maar het lid blijft toch af en toe op zijn honger. Hij suggereert om van de periode van financiële luwte gebruik te maken voor evaluatie en rationalisering van het instrumentarium. Zijn fractie vraagt om aan die operatie een meerjarenplan te koppelen voor het behalen van een haalbare norm in 2014.

Het streven naar een geïntegreerde aanpak is een terecht aandachtspunt. In die optiek is regelmatig overleg tussen de minister en haar collega van Economie wenselijk. Zo ontbreekt op dit moment eenduidigheid over de speerpunten. Life sciences en clean tech worden naar voren geschoven bij het beleidsdomein Economisch Overheidsinstrumentarium maar niet in deze beleidsnota, geeft het lid als voorbeeld. Hij erkent wel dat dit een moeilijke oefening is voor de overheid, maar de fractie van het lid moedigt scherpere keuzes aan, mede omdat alle West-Europese landen en regio's in dezelfde richting denken.

Verder vindt de heer Van den Heuvel het belangrijk dat men met de grote projecten een gevoel van urgentie creëert. Hij herinnert aan een onderzoek van de Nationale Bank, dat leerde dat een van de succesfactoren van de Finse innovatiepolitiek een raad van bestuur met prominente, actieve politici was. Er is de reorganisatie van de VRWB en er is ViA maar de grote projecten kunnen een bijkomend middel van bewustmaking zijn voor de brede bevolking. Daar moeten natuurlijk ook voldoende middelen voor vrijgemaakt worden. Zeker voor een relatief kleine regio komt het erop aan zich te hoeden voor versnippering en te waken over het behoud van voldoende kritische massa.

De fractie van de heer Van den Heuvel ondersteunt Vinnof en ARKimedes. Het lid onderstreept dat de fondsen zo complementair mogelijk moeten zijn ten opzichte van de privémarkt, meer bepaald door zich te concentreren op het innovatieve en risicovolle.

Wat Engels als onderzoeks- of onderwijstaal betreft, bepleit zijn fractie een pragmatische aanpak. Welke verbeterpunten ziet de minister nog op het vlak van de afstemming van de goed werkende fondsen BOF en FWO?

De heer *Bart Van Malderen* stelt vast dat er een vrij grote consensus bestaat over de grote principes en sluit zich daarbij aan. Iedereen lijkt te beseffen dat de economie zich op een dubbel scharniermoment bevindt: conjunctureel vanwege de crisis, maar ook structureel door de transitie van productie- naar kenniseconomie. Het onderwerp van de voorliggende nota speelt daar een cruciale rol in.

De paradox waar de regering voor staat is dat, net als bij het beleidsdomein Werk, de middelen het schaars zijn op het moment dat de nood het hoogst is. Het is dus zaak ze zo adequaat mogelijk in te zetten. Gezien de onstabiele omgeving, is goede opvolging belangrijk. Door in 2010 de tering naar de nering te zetten creëert men de voorwaarden om later in een meerjarenbegroting voldoende middelen in te schrijven.

Het lid wijst erop dat men niet eenvoudig de grote projecten van andere landen moet imiteren. Niet alleen kunnen grote landen veel meer middelen inzetten, dat geldt ook voor grote bedrijven. Wat Flanders Drive genereert, is maar een fractie van wat een automobielconcern kan inzetten. De Franse 'grands projets' lopen trouwens gelijk met ViA en de langetermijnvisie van De Lijn. Maar niet alleen de Vlaamse overheid is verantwoordelijk voor het onderzoeks- en innovatieklimaat. De Agoriastudie toont aan dat de Belgische fiscaliteit ongunstig is ten opzichte van vooral de Franse maar ook de Duitse.

De heer Van Malderen waardeert de focus in de beleidsnota, maar ook de continuïteit, en de bereidheid om vragen te stellen en te evalueren. De focus ligt terecht op de transitie naar een meer duurzame en kennisgedreven economie. Tegelijk is er aandacht voor de grote maatschappelijke uitdagingen zoals de vergrijzing en de schaarste aan grondstoffen en energie. Lopende programma's en strategische onderzoekscentra worden gecontinueerd. Die laatste spelen in op de speerpunten van de VRWB, die terecht worden geëvalueerd (in 2011 en 2014).

Het lid erkent dat de besparingen, net als bij onderwijs, effect hebben op banen, maar hij vindt wel dat men het onderscheid moet maken tussen de noodzakelijke continuïtering en afwerking van lopende projecten enerzijds en de aanvaardbare vertraging van nieuwe projecten anderzijds. Als voorbeeld van een goed programma dat met reden wordt voortgezet – en dus niet afgebouwd – noemt de heer Van Malderen het Baekelandprogramma. De beleidsnota besteedt ook terecht aandacht aan de zorg over de slaagpercentages van FWO-projecten.

Iedereen onderschrijft de Barcelonanorm van 3 procent van het bbp voor innovatie, maar de nuances verschillen wel naargelang men in de meerderheid of de oppositie zit. Het lid pleit voor een evenwichtige verdeling over fundamenteel en toegepast onderzoek. Dat eerste zal het bedrijfsleven namelijk niet uitvoeren en zeker niet in crisistijd. Maar ook de verdeling over gericht en niet-gericht onderzoek moet evenwichtig zijn.

Het lid wijst er ook op dat 2 procent van het bedrijfsleven moet komen en daar moet men in deze tijd niet veel groei van verwachten. Maar vooral de spreiding is vandaag onvoldoende: het gaat om een relatief klein aantal zeer grote bedrijven. Hun eventuele herstructurering heeft een onmiddellijk effect op de Vlaamse percentages, waarbij het lid Johnson & Johnson als voorbeeld geeft. De verbreding van de onderzoeksmiddelen over het bedrijfsleven moet daarom absoluut nagestreefd worden.

Als men begint te meten met als vertrekpunt de hoge cijfers uit de laatste jaren van de vorige regeerperiode, moet men er wel rekening mee houden dat de economische omgeving toen zeer gunstig was. Het cijfer van toen was ook te danken aan eenmalige uitgaven en meevallers. Die zijn er vandaag niet, wat de opgave er niet eenvoudiger op maakt. Het lid pleit er in elk geval voor de reële output te meten en de cijfers niet kunstmatig te verfraaien door bijvoorbeeld ook defensie-uitgaven te gaan meerekenen.

Innovatief aanbesteden moet in alle beleidsdomeinen doorstromen, maar deze terechte ambitie loopt vandaag nog niet echt. Het lid vraagt om uitleg. Vlaanderen scoort ook niet zo goed in het benutten van Europese middelen. Het is goed dat de beleidsnota daarop wil inzetten, zeker in een tijd waarin de middelen schaars zijn.

Ook de heer Van Malderen zou een stand van zaken over het Herculesfonds appreciëren. Hij ontkent niet dat efficiëntiewinst kan geboekt worden, maar bestrijdt de redenering dat men door het bedrag toe te voegen aan het FWO, alle overheadkosten van Hercules zou uitsparen. Ook de beoordeling kost immers geld. Hij heeft geen aanwijzingen dat het fonds niet zou functioneren: er worden wel degelijk projecten ingediend en geselecteerd. De heer Van Malderen erkent wel dat de effectiviteit moet nagekeken worden en dat ook de opvolging middelen vereist.

PMV en Hercules zouden volgens de beleidsnota zoeken naar mogelijkheden voor de ondersteuning van zware onderzoeksinfrastructuur. Het lid informeert of dit als een programma is opgevat dan wel als een aparte stichting met eigen staf.

De fractie van de heer *Matthias Diependaele* steunt de beleidsnota. Hij heeft wel vragen bij de uitvoering, maar hij neemt aan dat die later aan bod komen. Het lid waarschuwt ook

voor de uitholling van het speerpuntenbeleid. Hij wijst er bovendien op dat alle regio's en landen op dezelfde clusters uitkomen. Gezien de beperkte middelen is voor Vlaanderen een eigen specialisatie nodig. Dezelfde waarschuwing herhaalt hij tegenover de dreigende proliferatie van het strategisch basisonderzoek. Het lid vindt dat, eens de keuze voor bepaalde speerpunten is gemaakt, iedereen in dezelfde strategische richting moet meestappen, dus ook het fundamenteel onderzoek aan de universiteiten.

Innovatiecultuur is een mooi concept, maar hoe gaat de minister die cultuur concreet realiseren? Wat gaat ze nog meer doen dan vandaag – en dat is al redelijk veel? Zijn de resultaten van de bestaande inspanningen al gemeten? Outputgedreven onderzoeksbeleid is op zich heel goed, maar misschien is rendementsgedreven beleid nog beter. Daarin worden octrooien immers niet eenvoudig geteld maar wordt er gekeken wat ze opbrengen.

Voor de spreker is het niet duidelijk waarom het een probleem zou zijn dat men projecten moet aanvragen met Franstaligen. Dat is nu eenmaal de Belgische bevoegdheidsverdeling en volgens de heer Diependaele niet moeilijker dan met andere Europese partners. Vervolgens informeert hij waarom Engels als onderzoekstaal alleen bij Brussel wordt vermeld. Is dat op vraag van de VUB? De spreker meent ook dat de verengelsing van het hoger onderwijs niet noodzakelijk leidt tot meer kwaliteit. Dat laatste bereikt men alleen door goede selectie. De fractie van de spreker is tegen algemene verengelsing en geeft de voorkeur aan meertaligheid.

De heer *Robrecht Bothuyne* informeert naar de selectie van één project per beleidsdomein in het kader van het actieplan Innovatief Aanbesteden van 18 juli 2008. Wat zijn de criteria? Werden er voldoende ingediend? Is een verschuiving mogelijk als sommige beleidsdomeinen meerdere goede voorstellen hebben en andere geen? Het lid bevestigt alvast zijn geloof in dit nuttige instrument maar is bang dat het in het slop zit.

Wat zal wanneer gebeuren in de opvolging van het vorige Innovatiepact? Het lid acht een vaste periodiciteit, zoals bij de werkgelegenheidsakkoorden, nuttig voor de output. Hij suggereert periodes van twee of drie jaar. Met diezelfde outputmeting moet ook rekening gehouden worden in het IWT-beleid. Het lid pleit ervoor dat men bij de verbreding van het steunbare innovatietraject naar niet-technologische aspecten, de sterke economische focus toch bewaart.

Vervolgens informeert het lid naar de verhouding tussen Hercules en het in de beleidsnota bepleite fonds voor onderzoeksinfrastructuur onder of binnen PMV. De fractie van de spreker wil geen versnippering. Het lid was ook verbaasd hierover niets terug te vinden bij het onderdeel PMV van de beleidsnota Overheidsinstrumentarium. Hij pleit voor consistentie.

Mevrouw *Güler Turan* meldt dat de CIS-enquête 2009 (de Community Innovation Survey van de Europese Commissie) een stijging van de bedrijfsinvesteringen in onderzoek en ontwikkeling laat zien. Heeft de minister recentere cijfers? Is er effectief sprake van heropleving?

Mevrouw Turan waardeert de beleidsnota en de ingezette middelen. De toekomst ligt in innoveren. Daarom moet de bedrijfscapaciteit op dat punt vergroot worden. De gedifferentieerde aanpak ligt haar na aan het hart. Het komt er immers op aan ook de kleine zelfstandige ondernemer innovatief te laten denken en hem daarin te steunen. Hoe ziet de minister deze aanpak concreet?

Verder is het goed dat de minister van de veranderende omstandigheden gebruikmaakt om ook na te denken over innovatie zelf, die zij niet ziet als louter technologisch. Zij noemt ook sociale innovatie, en de innovatie van arbeidsorganisatie en -processen. De

Leuvense hoogleraar Abraham pleit voor de ondersteuning van innovatie in persoonlijke dienstverlening. Hoe ziet de minister deze positieve stap? Hoe kan men innovatie in de bedrijfsorganisatie op korte termijn aanpakken?

De minister neemt de speerpunten van de vorige regering over in de grote maatschappelijke projecten uit haar beleidsnota. Welke zijn dat precies?

Minister *Ingrid Lieten* meent dat zij bij de noodzakelijke besparingsoperatie de juiste keuzes heeft gemaakt. Zij denkt dat iedereen het eens is over de prioriteiten. De minister heeft begrip voor de diverse pleidooien om meer middelen uit te trekken voor deze of gene post, maar wijst op de budgettaire context. Zij is geen voorstander van een bijkomende besparing op de werkmiddelen van het IWT, want dat zal het al moeilijk genoeg hebben om de dienstverlening te continueren. Gezien niet onmiddellijk een verminderde output dreigt, ziet zij geen reden om van spoor te veranderen.

Over de academisering voerde zij al gesprekken met de minister van Onderwijs en de associatievoorzitters. Onderwijs plant initiatieven om dat een concrete vorm te geven. De discussie over de financiering zal vanaf 2010 volop gevoerd worden. Het bedrag dat vandaag is ingeschreven is belangrijk, maar niet alles. De minister stelt voor het gesprek over de financiering voort te zetten van zodra de doelstellingen en de planning uitgeklaard zijn met de associaties.

De pleidooien voor synergie met Onderwijs en Economie ondersteunt zij volledig. De minister verzekert dat die afstemming er komt, ook al is dat niet altijd zichtbaar in de begroting. Daarop moet verder ingezet worden, want niet alleen de input is belangrijk. Het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkeling Monitoring van de Vlaamse Gemeenschap (ECOOM) heeft al veel kennis opgebouwd en moet nu verbreden tot innovatie die niet alleen economisch maar ook maatschappelijk rendeert. Zij noemt als voorbeelden van dat laatste de veroudering en de klimaatverandering.

Wetenschapscommunicatie is inderdaad belangrijk, mede om jongeren te motiveren voor een wetenschappelijke studie. De minister erkent dat op dat vlak nog stappen nodig zijn. Zij noemt daarnaast als doelgroep de allochtonen, omdat voor creatieve innovatie mensen moeten samenzitten die niet hetzelfde denken. Zij vormen een groep die thans achterblijft in onderwijs en onderzoek. Verder noemt zij nog de vooruitgang in de positie van vrouwen.

De grote projecten vinden hun oorsprong in de beweging van de VRWB naar speerpunten, die vervolgens werd ondersteund door ViA. Concretiseren is de volgende stap, waarbij het zowel om economische als maatschappelijke waarde gaat. Omdat heel Europa dezelfde ontwikkeling doormaakt, volstaat het niet om mee te doen: Vlaanderen moet inzetten op excellentie. De competenties waarin het Vlaamse onderwijs, de Vlaamse wetenschappers en bedrijven excelleren, moeten het uitgangspunt vormen.

De concretisering van de 'high level'-doelstellingen uit de beleidsnota zal samen met de stakeholders gebeuren, onderstreept de minister. Zij belooft met de commissie van gedachten te wisselen over de ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij de begrotingsaanpassing of de beleidsbrief 2011.

De middelen voor belangrijke competentiepolen als VIB en IMEC bleven constant, er werd niet op bespaard.

De onderzoekslaan is zeker een zorg, erkent zij, en daarom werden ook die programma's van besparingen gevrijwaard.

Zij onderschrijft de evenwichten tussen gericht en niet-gericht onderzoek en tussen basis- en toegepast onderzoek.

Ook met de opmerking over fiscaliteit is zij het eens en dat zal ter sprake komen van zodra de Vlaamse Regering de kans krijgt met haar federale collega's te spreken. De octrooien moet men blijven meten maar er zijn daarnaast andere indicatoren nodig. Dat laatste is zeker een opdracht voor ECOOM.

De afstemming van BOF en FWO heeft één doel: ervoor zorgen dat de Vlaamse onderzoeksprojecten ook Europees scoren. Dat kan immers beter dan vandaag het geval is.

Met de complementariteit van Vinnof en ARKimedes gaat de minister volledig akkoord. Zij is het er ook mee eens dat innovatieve bedrijfsorganisatie anders moet gesteund worden in een kleine spin-off dan in een multinational. De begeleiding en de communicatie moeten gediversifieerd worden. De overheid heeft een specifieke rol te spelen waar de markt geen risicokapitaal biedt. Wat de verlenging van het innovatietraject betreft, is er meer behoefte aan proeftuinen en marktonderzoek.

Tegenover Engels als onderzoekstaal verkiest zij een pragmatische boven een halsstarrige houding. Vlaanderen moet de toekomstkansen van zijn onderzoekers niet beperken.

De hernieuwing van het Innovatiepact wordt samen met de stakeholders bekeken. De gevraagde stand van zaken over innovatief aanbesteden wordt aan de commissie bezorgd. De gunstige cijfers uit de CIS-enquête zijn haar bekend, maar zij wil voorzichtig blijven. In de categorie bedrijven die occasioneel aan onderzoek en ontwikkeling doen, stelt men na 129 observaties een stijging van 4.268.000 euro naar 23.359.000 euro vast, een stijging van 447 percent. In de categorie niet-repertoirebedrijven (148 observaties) ziet men een stijging van 922.000 euro naar 13.614.000 euro. Die laatste stijging is op rekening te schrijven van een klein aantal bedrijven.

De voorzitter,

Patricia CEYSENS

De verslaggevers,

Frank CREYELMAN

Koen VAN DEN HEUVEL